

Sobirania Alimentària, un terme desconegut per la majoria de nosaltres.

La Sobirania Alimentària és el dret dels pobles, comunitats i països a definir les seves pròpies polítiques agràries, pesqueres, alimentàries i de terra que siguin ecològica, social, econòmica i culturalment ajustades a les seves circumstàncies úniques. Això inclou el vertader dret a l'alimentació i a produir els aliments, la qual cosa significa que tots els pobles tenen el dret a una alimentació sana, nutritiva i culturalment apropiada, i a la capacitat de mantenir-se a ells mateixos i a les seves societats.

Vivim a un món on els recursos que necessitam per viure són limitats, i també la capacitat d'absorció dels residus que generam amb consum d'aquests recursos. Per tant, no podem créixer il·limitadament en consum de recursos, en quantitat d'individus que els consumeixen, ni en generació de residus no reabsorbibles.

A la història recent, després de la Segona Guerra Mundial, diferents governs i empreses promogueren l'ús de fertilitzants i productes per al control de plagues, malalties i herbes no desitjades als cultius, iniciant-se el que es coneix com a revolució verda.

La necessitat de donar un ús a determinades instal·lacions i tecnologies, com ara les de síntesi química de composts nitrogenats utilitzats en temps de guerra per a la fabricació d'armes, trobà una sortida fàcil a l'agricultura, donat que els resultats immediats de l'aplicació dels fertilitzants obtinguts n'emascaraven les conseqüències negatives.

El creixement forçat dels cultius provocà la manca de desenvolupament per part de les plantes de les seves defenses naturals. La concentració de grans extensions d'un mateix cultiu llevà barreres a la proliferació de plagues i malalties.

I, les solucions que aparegueren per part dels mateixos promotors dels fertilitzants anaren en la mateixa línia, l'aplicació de més productes de síntesi química.

Aquest sistema de produir provoca greus desequilibris al sòl. El sòl allotja un conjunt variat i divers d'organismes vius que entre tots cobreixen funcions fonamentals pel cicle natural de la vida. La descomposició de la matèria morta per tornar-la a convertir en nutrients, la conservació d'una bona estructura del terreny que permeti l'infiltració de l'aigua, les arrels i la vida a les capes superiors, la protecció del sòl davant els diferents agents erosionants, etc. El manteniment d'un equilibri entre les poblacions dels diferents organismes és la millor forma de prevenció de plagues, malalties i desequilibris de fertilitat.

Aquesta nova manera de cultivar anà associada a una nova manera de criar el bestiar, es separà la producció agrícola de la ramadera, els animals es començaren a alimentar de manera forçada i a mantenir tancats a espais reduïts.

A nivell local hem anat provocant més i més desequilibris a les poblacions de flora i fauna de l'entorn immediat, hem provocat la desaparició d'espècies, races i varietats locals i adaptades, hem contaminat, en molts casos de manera irreversible, les reserves d'aigua. Els productes utilitzats per a forçar la producció provoquen problemes de salut

tant als pagesos que els apliquen, als consumidors que els ingereixen amb els aliments o als qui els arriba per contaminació de l'aigua o l'aire.

I a nivell global continuem emetent en grans quantitats contaminants a l'atmosfera que afavoreixen l'escalfament global.

Hem creat cultius i ramats dèbils, hem abusat de productes químics i de tecnologies i sistemes que gasten molta energia, fins a arribar al punt de que ni aquestes suposades solucions miraculoses ens serveixen per arreglar el seguit de problemes que elles mateixes han provocat.

Al llarg de la història sempre hi han hagut grups de persones més preocupades pel benestar real i la justícia que pel miratge de l'acumulació de bens materials o de poder. Aquests col·lectius han centrat els seus esforços en denunciar situacions d'injustícia o d'amenaça a la salut i la pervivència dels éssers que vivim a aquesta terra i de l'entorn mateix que ocupam i del qual depenem.

A mitjans segle XX moltes persones preocupades per les conseqüències del nou sistema de producció de menjar, començaren a proposar alternatives i a advertir sobre els problemes que s'estaven generant.

Els problemes no es limiten als àmbits ambientals i de salut. La divisió de les feines i funcions s'ha accentuat. A indrets molt allunyats de les terres de cultiu i de cria dels animals es prenen les decisions sobre qui i on s'ha de sembrar cada cultiu o criar cada tipus de ramat, sense tenir en compte les condicions agroclimàtiques del territori, els cultius tradicionals i adaptats ni els costums alimentaris i de vida locals.

Això ha provocat que les regions i països s'hagin anat especialitzant en pocs cultius molt dependents de productes químics, tecnologies i d'energia que són propietat d'unes poques empreses. Les persones que produeixen els aliments estan molt allunyades de les que els han de consumir, per tant decisions importants sobre els productes i els preus, tant pel productor com pel consumidor, les prenen persones que realment no estan implicades en el procés i que sols miren pels seus interessos econòmics particulars.

La Vía Campesina és una organització mundial que inclou associacions pageses, comunitats indígenes i persones relacionades amb l'agricultura i el desenvolupament rural d'arreu de tot el món. L'any 1996, a la Cimera Mundial de l'Alimentació de la FAO (Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura de Nacions Unides, la Vía Campesina introduí el concepte de Sobirania Alimentària.

La Sobirania Alimentària és la facultat de cada Govern o Estat de definir les seves pròpies polítiques agràries i alimentàries.

Si les polítiques de desenvolupament rural i la planificació agrària es poguessin decidir a àmbit local o nacional, es podria garantir la seguretat alimentària de la població local, es podrien evitar pràctiques com l'especulació amb els aliments, el dumping o venda dels productes per sota del preu de cost de producció i es protegirien els drets, les tradicions i la cultura locals.

Aquest concepte suposa una ruptura amb el que estableix l'Organització Mundial del Comerç (OMC), que actualment regeix el mercat i també l'agrari, però s'ajustaria als principis definits per la FAO de seguretat alimentària i disponibilitat d'aliments diversificats i adients per una dieta equilibrada per a totes les persones, cosa que les pràctiques de l'OMC no fan.

També fa referència al sistema de producció i a l'origen i qualitat local i adaptada de les espècies emprades.

Els seus defensors plantegen un marc per a la governança de les polítiques agràries i alimentàries que incorpora temes com la reforma agrària, el deute extern, l'accés i el control per part dels pobles al territori, a la terra, a l'aigua, als recursos genètics i als mercats locals, la defensa de la biodiversitat, l'autonomia, la cooperació, la salut i la capacitat de produir aliments sans localment.

Aplicant el principi de Sobirania Alimentària a cada territori evitariem tota la sèrie de problemes ambientals, sanitaris i socials que hem provocat amb l'altre sistema de producció i de consum dels productes alimentaris. El menjar podria tornar a alimentar a les persones, podria cobrir les necessitats nutricionals, culturals i socials locals, i podria donar feina i benefici a més persones, d'una manera més justa i repartida.